

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu

32C060 Verotuksen perusteet

- Käsitteitä, periaatteita,
tavoitteita, rakenne

Apulaisprofessori Tomi Viitala
Tohtorikoulutettava Laura Peni

Verotuksen peruskäsitteitä

- Verovelvolliset eli verosubjektit
 - Ne, jotka ovat lain mukaan velvollisia maksamaan veron
 - Veron maksaja ei aina ole sama kuin lopullinen rasituksen kärsijä (muodollinen ja efektiivinen kohtaanto)
- Veropohja eli vero-objektit
 - Peruste, josta vero kannetaan
 - Esim. tulo, kiinteistön arvo
 - Tulon verotus on yleensä nettoverotusta (tulot – tulonhankkimisesta aiheutuneet menot) = puhdas tulo
- Verokanta
 - Veron määrä %:na ilmaistuna
 - Esim. tuloverotuksessa verotettava tulo x veroprosentti

Verotuksen peruskäsitteitä

- Veronsaajat
 - Valtio, kunnat, evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat, ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat ja Kansaneläkelaitos. Myös EU voidaan lukea veronsaajaksi (tulli)
- Välilliset ja välittömät verot
 - Välittömän veron maksaa se, jolle vero on määrätty
 - Esim. jokainen maksaa itse palkastaan veroa
 - Välillinen vero siirretään jonkin toisen maksettavaksi
 - Esim. arvonlisävero määrätään myyjälle, joka lisää veron tuotteen hintaan. Veron maksaa siis tosiasiallisesti kuluttaja eli vero vyörytetään eteenpäin. Yritys toimii kuitenkin verontilittäjänä.

Verotuksen peruskäsitteitä

- Suhteelliset ja progressiiviset verot
 - Vero on suhteellinen, jos kaikki maksavat veroa yhtä suuren prosenttiosuuden
 - Esim. kunnallisvero
 - Vero voi olla progressiivinen, jolloin veroprosentti on sitä suurempi, mitä suuremmat tulot ovat
 - Esim. ansiotulovero valtiolle
 - Tosiasiassa kunnallisvero on progressiivinen vähennysten takia
- Marginaalivero
 - Marginaaliverolla tarkoitetaan sitä, kuinka paljon viimeisistä euroista (tai lisätulosta) maksetaan veroa.
- Marginaaliveroasteella tarkoitetaan suhdetta:
$$\frac{\text{veron lisäys}}{\text{verotettavan tulon lisäys}}$$

Verotuksen periaatteita

- Etuperiaate
 - Veroja maksetaan saadun hyödyn perusteella
 - Tyypillinen piirre maksuissa (ei veroissa): joka käyttää, se maksaa
- Veronmaksukyvyn periaate
 - Veroja maksetaan veronmaksukyvyn mukaan
 - Mittarina: tulot, kulutus, varallisuus
- Oikeudenmukaisuusperiaate
 - Vertikaalinen oikeudenmukaisuus: isotuloinen maksaa enemmän
 - Horisontaalinen oikeudenmukaisuus: samassa tilanteessa olevat maksavat yhtä paljon

Verotuksen periaatteita

- Neutraalisuusperiaate
 - Verotuksen ei tulisi vaikuttaa verovelvollisen valintoihin, jotta kansantalouden voimavarat kohdistuisivat tehokkaasti
 - Valintatilanteita: työ vai vapaa-aika, kulutus vai säästäminen, sijoitus osakkeisiin vai kiinteistöihin, omistusasuminen vai vuokra-asuminen jne.
 - Täysi neutraalisuus ei mahdollista, koska verotuksella aina käyttäytymisvaikutuksia, mutta niitä voidaan minimoida mahdollisimman neutraalilla verotuksella
 - Esim. laaja veropohja – matalat verokannat -periaate
 - Usein verotuksella halutaan tietoisesti ohjata verovelvollisten käyttäytymistä: verokannustimet (verotuet) tai haittaverot
 - Muita: tehokkuusperiaate, oikeusvarmuusperiaate, ennustettavuusperiaate...
-

Verotuksen tavoitteet

- Fiskaalinen tavoite
 - Julkisten menojen kattaminen mm. sosiaali- ja terveyspalvelut, puolustusvoimat, Verohallinto, tulonsiirrot (mm. opintotuki)
 - Jakopoliittiset tavoitteet
 - Verojen jälkeinen tulonjako yhteiskunnassa tasaisempi kuin ennen veroja
 - Mitataan usein ns. gini-kertoimella
 - Suomessa erityisesti ansiotulojen ja perintöjen/lahjojen progressiivinen verotus
 - Poliitiikan ytimessä
-

Verotuksen tavoitteet

- Muita tavoitteita esim.
 - Sosiaali- ja terveystaloudelliset tavoitteet
 - Mm. alennettu alv-verokanta lääkkeille
 - Alkoholivero
 - Kasvu- ja suhdannepoliittiset tavoitteet
 - Määräaikaiset yritysveronhuojennukset
 - Työllisyyspoliittiset tavoitteet
 - Elinkeinpoliittiset tavoitteet
 - Ympäristöpoliittiset tavoitteet

Hyvä verojärjestelmä ja veropolitiikka

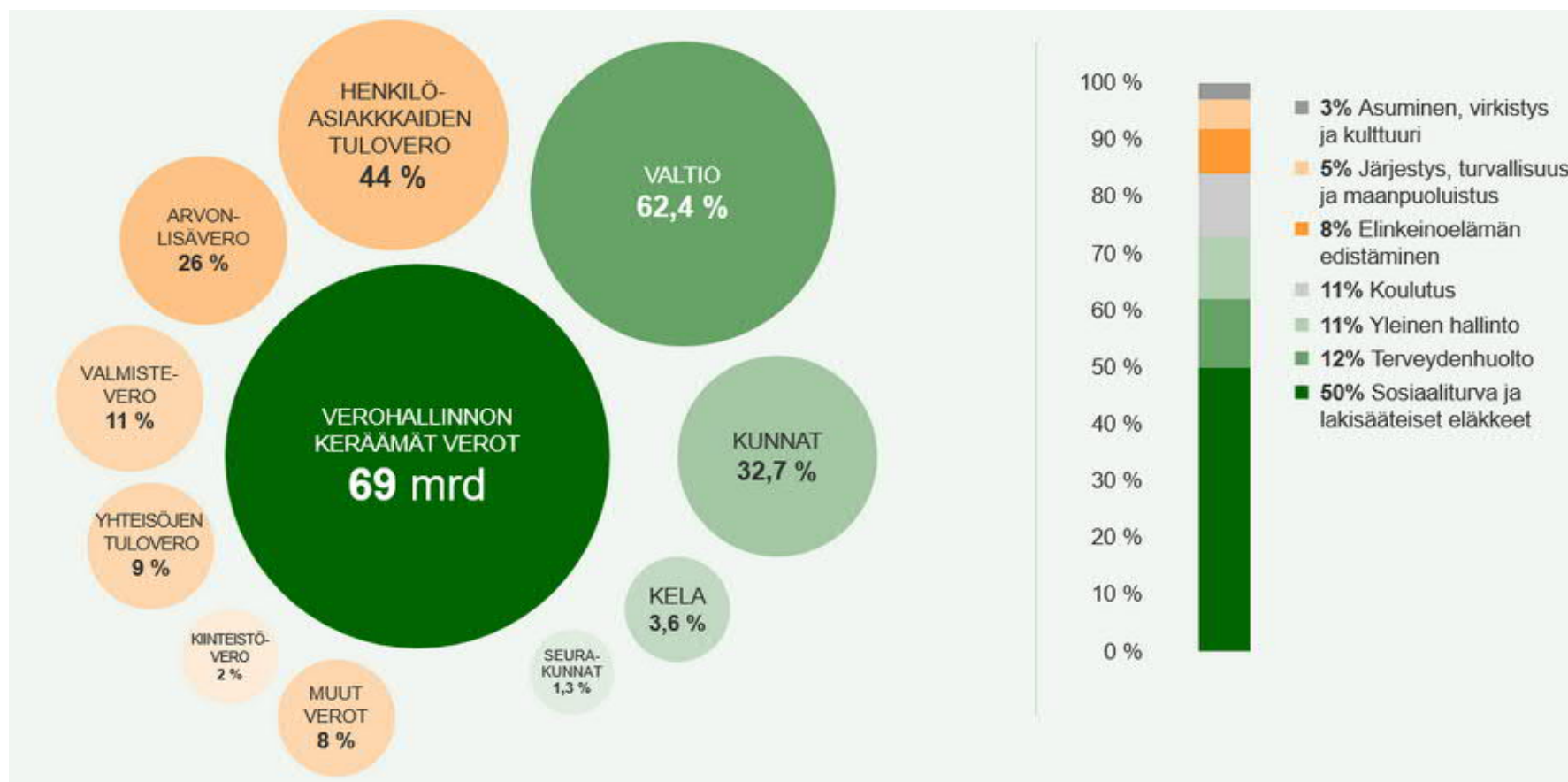
- Verot aiheuttavat hyvinvointikustannuksia
 - Verokiila = työnantajan työvoimakustannusten ja työntekijän saaman nettotulon erotus; erityisen suuri kun nettotulolla ostetaan työvoimavaltaista palvelua
 - Verokiila aiheuttaa hyvinvointitappioita
- Ensisijaisesti neutraali verotus ellei tietoista pyrkimystä käyttäytymisvaikutuksiin
 - Verotuksella ja sen muutoksilla on lähes aina käyttäytymisvaikutuksia
- Tulonjakotehtävä tuloverotuksella ja tulonsiirroilla (mm. asumistuki, lapsilisät)
- Oikeudenmukaisuuskysymykset politiikan keskiössä
- Verotuksen yksinkertaisuus ja ymmärrettävyys

Verotuksen rakenne Suomessa 2018 (% kokonaisverotuloista)

- Kotitalouksien tuloverot 28,9 %
- Yhteisöjen tulovero 6 %
- Pakolliset sosiaalivakuutusmaksut (työnantaja n. 18 %, työntekijä n. 10 %) 27,9 %
- Omaisuusverot 3,4 %
- Kulutusverot 33,6 %
- Muut verot 0,2 %

Verokertymät, saajat ja käyttökohteet 2018

(lähde: Verohallinto*)

*Verohallinnon verokertymissä ei näy Tullin keräämä arvonlisävero ja Trafín keräämät verot.

Tuloverot

- Yksityishenkilöt maksavat tuloistaan veroa
 - Ansiotulosta (esim. palkka) veroja usealle taholle:
 - Tuloveroa valtiolle
 - Kunnallisveroa kotikunnalle
 - Kirkkoon kuuluvat maksavat kirkollisveroa seurakunnalle
 - Lisäksi sairausvakuutusmaksu Kansaneläkelaitokselle
 - Pääomatulosta (esim. pörssiyrityksestä saadut osinkotulot)
 - Valtiolle
- Yhteisöt (mm. osakeyhtiö) maksavat tuloistaan yhteisöveroa
 - Saajina valtio ja kunnat (v. 2015 asti myös seurakunnat)

Kulutus ja valmisteverot

- Melkein kaikkien tavaroiden ja palveluiden myyjiltä peritään arvonlisäveroa (ALV)
 - Myyjät lisäävät veron tuotteen hintaan, joten sen maksaa tosiasiasa kuluttaja
 - Vero valtiolle
- Joidenkin tuotteiden, kuten sähkön, polttoaineiden alkoholin, tupakan ja virvoitusjuomien valmistajilta peritään valmisteveroa
 - Myös valmistevero lisätään tuotteen hintaan
 - Vero valtiolle

Muita veroja

- Perintövero
 - Omaisuuden arvon ja sukulaisuussuhteen mukaan, vero valtiolle
 - Lahjavero
 - Lahjan arvon ja sukulaisuussuhteen mukaan, vero valtiolle
 - Kiinteistövero
 - Maan ja rakennusten arvoon perustuva vero, jonka omistaja maksaa kiinteistön sijaintikunnalle
 - Kunta päättää veron suuruudesta lain sallimissa rajoissa (ala- ja ylärajat)
 - Varainsiirtovero
 - Vero, jonka kiinteistön tai arvopaperin (esim. asunto-osakkeen) ostaja maksaa valtiolle
-

Muita veroja

- Korkotulojen lähdevero
 - Maksetaan esim. pankkitalletuksille kertyneestä korosta
 - Pankki pidättää veron ”lähteellä”, vero valtiolle
- Yle-vero
 - Verolla rahoitetaan Yleisradion toimintaa. Veroa maksavat täysi-ikäiset henkilöt sekä yhteisöt riippuen tulon määrästä
- Verohistoria tuntee monia jo kuolleita veroja mm. pönkkähamevero, elokuvavero, koiravero, makeisvero (joka poistui 2017 EU-oikeudellisista syistä)

Verotuksen oikeuslähteet

- Verotus perustuu lakeihin, jotka valmistelee valtiovarainministeriö (VM) ja hyväksyy eduskunta
 - Eri verolajeilla omat lait: mm. tuloverolaki (TVL), elinkeinoverolaki (EVL), arvonlisäverolaki (AVL) jne. Lait löytyvät esimerkiksi www.finlex.fi.
- Myös Euroopan unionissa päätetään Suomen verotuksesta
 - Erityisesti arvonlisäverotus perustuu EU-direktiiveihin
 - Myös yritysten tuloverotuksesta on useita EU-direktiivejä
- Kunnat ja seurakunnat päättävät itse veroprosenttinsa

Verotuksen oikeuslähteet

- Lisäksi huomioitava verolain tulkinnassa ja soveltamisessa = muita oikeuslähteitä
 - Ennakkoratkaisut (EU-tuomioistuin www.curia.eu;
korkein hallinto-oikeus KHO www.kho.fi;
keskusverolautakunta KVL www.vero.fi)
 - Viranomaisen soveltamisohjeet erityisesti Verohallinnon ohjeet (www.vero.fi)
 - Lainvalmisteluaineisto (erityisesti hallituksen esitykset www.finlex.fi)
 - Oikeustieteellinen kirjallisuus